

Text napsaný pro booklet 2CD **Sladké žluté** Je to čtyřicet let. Žil a zpíval jsem v šedivém a zlomeném Československu s představou, že jsem tam nadosmrti uvězněn, že se nikdy nepodívám za hranice, že život už zůstane takový, jaký byl, a ruská okupace nikdy neskončí. Vavřincovi byly čtyři roky, bydleli jsme se

Zorko
v

u jedna plus jedna bez koupelny a teplé vody a byli jsme chudí. Teď sedím v jižní Indii na zahrádce ve stínu nízkých kokosových palm naší domácí Claudie, v rybářské vesničce Agonda, kterou znám jak své boty a snažím se rozvpomenout.

Bylo mi dvacetsedm a myslel jsem, že mám život za sebou. Na jevišti jsem byl už sedm let. To bylo depresivně dlouho, protože díky politice to nikam nevedlo. Ano, byly to ideály, které mě u zpívání držely a ono vybledávající heslo z roku 1969, že věrní zůstaneme. Ale možná ještě víc paličatost a neschopnost a neochota se přizpůsobit tomu mocenskému hnusu. Perspektiva ale byla, že vše se rozplyne, rozmázne, skončí v prázdnu a zapomnění. **Šafrán** sice existoval už druhý rok, začalo se dařit nacházet publikum, které bylo schopno koncerty organizovat samo, vznikala písničkářská scéna, ale vše bylo na tenkém ledu.

Někdy kolem roku 1974 jsem se skamarádil s **Mílou Langerem**. Byl starší než já a jako hudební kritik se zabýval country hudbou. Obdivoval Ameriku. Nesl si v sobě zvláštní důstojnost a pookupační život Československa těžko snášel. Později utekl na Západ. A nejspíš po nějaké z těch tehdejších nekonečných nočních debat, kam se náš život může ubírat, projevil přání mít některé moje písničky nahrány. Byl přesvědčen, že co nevidět budu zakázaný, a vše k tomu také směřovalo.

Sešli jsme se u něj doma jednoho dne navečer. Koupil mi láhev červeného vína a řekl: hrej. Za obyčejným magnetofonem seděl **Petr Benesch** a hlídal nahrávací ručičky. Hrál jsem celou noc. Mně na tom záznamu ale nezáleželo. Obdivoval jsem v tu dobu stoika Epikteta, takže jsem sám sebe po sokratovsku přesvědčoval, že o sebezaznamenávání nestojím. Žil jsem tím, že vše je pravda jen v okamžiku, kdy se to děje a každý záznam je jen falešným a deformujícím stínem skutečné události. Není to pravda. Jsem rád, že máme písmo, magnetofony a fotografické aparáty a že se zachovala i tato výjimečná nahrávka. Pro mne to byla v té době útěcha, abych se nezbláznil z toho, že mé písně nebudou nikdy nabídnuty publiku normálním vydavatelstvím, které je rozešle do normálních obchodů.{desky 1488}

Nahrávali jsme jen jednu noc, bohužel. Dnes by mě zajímalo, jak jsem hrál i jiné písničky, měl jsem jich v tu dobu už spoustu. Nepamatuji si z té noci už téměř nic, kromě toho, že na konci jsem byl z vína ztuplý a zpíval strnule a pomaleji.

Na této dvoudesce nejsou všechny písně, které jsme v tu noc nahráli. *Texaská města, Jezevčík záchrance*

a
Koulař

jsou songy veselé a bez publika znějí prázdně.

Slunce Mao

, které jsme napsali s Petrem Kalandrou v roce 1968, má zvukovou vadu.

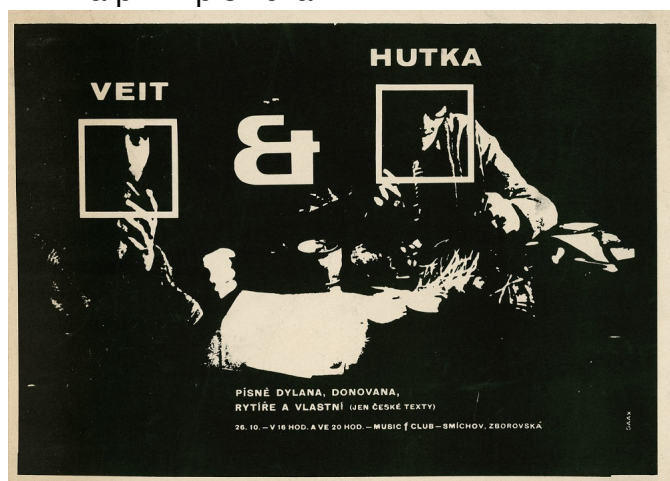
Z té doby existují sice už i amatérské záznamy koncertů, ale mnoho kousků z šedesátých let jsem už tehdy v repertoáru neměl, považoval jsem tu dobu za dávnou a zapadlou. Možná právě ty zapadlé písně Langer chtěl, v každém případě část nahrávek je unikátní. Neexistuje jiný zdroj, který by umožňoval nahlédnout do úplných začátků mého zpívání. **Mílovi Langerovi a Petru Beneschovi patří dík**

.

* * *

Do písničkaření jsem spadl v roce 1966 bez plánu a přípravy. Na jaře jsem odešel z umělecké školy s tím, že se chci věnovat konečně už jen výtvarnému umění. Ale v tom samém jaru jsem potkal **Vladimíra Veita** a **Hvězdoně Cignera** a ti mě přemluvili, ať se k nim přidám, že uděláme bigbeat a budeme hrát dobré písničky, ke kterým budu bubnovat a psát texty. Koncem roku 1966 jsme zůstali s Veitem bez Hvězdoně, už ani nevím proč. Z bigbeatu sešlo, protože jsme neměli peníze na aparaturu. Ale jak jsme objevili u Dylana a Donovana, šlo vystupovat taky jenom tak s kytarou. Koupil jsem si tedy šestistrunku a začal se na ni učit. O Vánocích 1966 vznikla první písnička:

Hospodskéj.

Neměl jsem nejmenší ponětí o hudbě ani o psaní poezie či písňových textů, ale do obojího jsem se pustil s vervou. Od dvanácti let jsem se věnoval výtvarnému umění a tahle zkušenost byla pro mne dostatečným základem k tomu, abych se pustil do psaní. Básníky a poezii jsem nesnášel, nevěřil jsem jim, zdálo se mi to buď blbě přetvářené, rozbředlé, zbabělé nebo komunistické. Na rozdíl od výtvarného umění a jeho dějin jsem o literatuře neměl nejmenší páru. Ze současné literatury jsem znal akorát pár samizdatových vydání překladů amerických beatníků – a ti mě oslovili. Nebylo to žádné brodění se v poetických sračkách, ale vyslovení pravdy. Ani já jsem nemínil psát poezii. Zní to dnes asi legračně, ale byla to správná cesta. Celý rok 1967 jsme se s Veitem připravovali. Chtěli jsme vystoupit s vlastním uceleným repertoárem. **A 26. října 1967** se to podařilo: v F-klubu na Smíchově.

Někdy od podzimu 1966 jsem začal chodit se **Zorkou Růžovou**, později mou první ženou. Vedle beatnické poezie mě ovlivnila i ona. Byla to moje mladší spolužačka z výtvarné školy, recitovala své básničky a do písňových textů jsme se pustili souběžně. Zpočátku byl nedostatek melodií, tak jsme si je půjčovali od Donovana a Dylana. Anglicky jsme neuměli, vůbec jsme neměli ponětí, o čem ti dva zpívají.

Zorka byla jedna z prvních, kteří chodili na schody k Národnímu muzeu, podle vzoru beatníků v San Franciscu. Už od roku 1965 bylo cítit, že začíná vát nový vítr svobody, objevovalo se to v literatuře i hudbě a přicházelo to s mladou generací. V tu dobu se také objevil fenomén sebevraždy – jako pozitivní, téměř radostný fakt, že máme v rukou cosi, do čeho žádná moc nesahá: svůj vlastní život. Všichni jsme u sebe nosili žiletku. V roce 1966 spustil komunistický stát zběsilou akci proti dlouhým vlasům u kluků. Byla to velmi zvláštní zkušenost, protože v tomto případě většina obyvatelstva i intelektuálové byli na straně moci nebo k té věci byli zcela lhostejní. Byl to silný generační zážitek, stát zcela sami proti všem. Dlouhé vlasy byly obyvatelstvem jakž takž akceptovány až po ruské okupaci.

Po více než roce příprav a romantického života v ohrožení, že budeme obviněni z příživnictví,

jsem s Vladimírem Veitem pobyl na jevišti jen krátce, od podzimu 1967 do jara 1968. Začátkem roku 1968 jsem se dal dohromady s **Petrem Kalandrou** a jako první jsme už v březnu začali vystupovat na Karlově mostě. S Kalandrou jsme se prozpívali nádherným jarem a létem 1968, zpívali jsme dvojhlasně. Nejdůležitější vystoupení byla o sobotách a nedělích na náměstíčku Platýz u Národní třídy, kde zároveň vystavovala výtvarná skupina Pod plachtou 68. Vše skončilo 21. srpnem, kdy do Prahy vjely ruské tanky. Šok z ruské okupace jsme s Kalandrou zažili společně. Z ulice, kde přestalo být bezpečno, jsme se nastěhovali pod střechu Divadla Maringotka paní Kočové, maminky budoucího písničkáře Jana Buriana. Někdy koncem roku 1968 odjel Petr se svými rodiči na čtyři roky do Tuniska, kde jeho otec pracoval jako lékař. Možná je ven popoháněla také nejistota, co bude, jejich blízký příbuzný Závěš Kalandra byl totiž před lety popraven v rámci procesu s Miladou Horákovou. V Divadle Maringotka jsem si poprvé vyzkoušel, jaké to je táhnout celý koncert sám.

Publikum na jaře roku 1969 bylo věrné a oddané, hledalo hluboké prožitky a vážné myšlenky, okupace dala životu na chvíli hlubší smysl. Jistě velkou působnost na celkovou náladu i politiku mělo v té době Palachovo a Zajícovo sebeupálení. Možná tyto oběti nakonec ovlivnily i represe, které se od Rusů očekávaly za zpackanou okupaci.

Od podzimu 1969 jsem půl roku hrál s **Vlastou Třešňákem**, v nejdepresivnějším roce 1970 jsem byl ve dvojici s **Hvězdoněm**

Cignerem

pak zase chvíli sám a v roce 1972 jsem utvořil dvojici se

Štěpánem Rakem

. Mezitím jsem průběžně a nepravidelně hrál s

Radimem Hladíkem

. V roce 1974 jsme se Šafránem poprvé obsadili

Baráčnickou rychtu

na Malé Straně, kde jsme vystupovali pravidelně jednou nebo dvakrát týdně. Myslím, že právě v Baráčnické rychtě jsme našli sebe sama i své publikum, ale to jsme v tu chvíli ještě nevěděli.

Pořád jsme žili tím, že každý koncert může být poslední a že budeme všichni zakázáni.

* * *

Výběr písní na tomto CD je nahodilý. Nahrál jsem Langerovi ty písně, které on chtěl a které jsem si zapamatoval. Vyhnuli jsme se písním, které byly známé a v mém repertoáru nosné, jako *Slunečnice*, *Pravděpodobné vzdálenosti*, *Litvínov*, *Hospodskéj* atd. Píseň *Ach, ženo milá*, jsem na jevišti nikdy nehrál.

Dnes možná nejzajímavější je sestava písní, které složili a zpívali Dylan s Donovanem a které jsme hned na začátku se Zorkou opentlili svými texty. *Ježíšek*, *Kva, kva*, *Postůj i teď jako král*, *Slunce mé*, *Sladké žluté*, *Chci tě znát*, *Měna*

. Zorco bylo v roce 1967 osmnáct, mně dvacet a přes všechnu politickou tupost našeho okolí, jsme si ten věk docela užívali. Ona byla na psaní svižnější a šikovnější a velmi jsem to na ní obdivoval. Někdy před deseti lety jsem jí samopalnický „vydal“ CD

Pramínek

. Její písně se vešly akorát na hodinové CD. Její asi nejznámější text je *Tango o Praze*

. Uměla jak pořouchlou ironii, tak existencialistický stesk. Pramínek a Život se otáčí jsou její asi poslední písňové texty. V roce 1975 jsme se rozešli a o rok později se s naším synkem Vavřincem odstěhovala do Francie. Tam ještě psala poezii, ale k písním se už nikdy nevrátila, bylo to cosi našeho společného, co se rozchodem rozpadlo, i když jsme zůstali přátelé.

Její text *Kvartýr* mi tehdy udělal obzvláštní radost. I když jsem napsal už hodně melodií, stále se považuji za přivandrovalce v krajině hudby a jde mi to pomalu. Jenže v roce 1971 jsem byl rozejtý jak s Vladimírem Veitem, tak s Hvězdou Cignerem, takže jsem si musel začít psát hudbu sám. Tímto způsobem vznikla i docela blbá píseň *Vodník*. Zorco se ten text nelíbil, tak na tu melodii napsala *Kvartýr*, a to mě nadchlo dvakrát. Nejen, že vznikla bezvadně pořouchlá píseň, ale bylo to poprvé, kdy někdo napsal text na mou hudbu.

Sladké žluté <http://www.hutka.cz/new/galen/sladke-zlute/1-01-sladke-zlute.html> Snad někdy koncem roku 1971 jsem se seznámil se

Štěpánem Rakem

. Ne kvůli tomu, že byl koncertní mistr na kytaru, ale proto, že se zabýval astrologií. Ve Viole měl kytarový koncert s názvem *Zvěrokruh*. S hvězdou jsme si padli hned do noty, začal jsem k němu chodit na astrologické návštěvy a na jedné z nich jsme se dohodli na společném vystupování. Nelíbila se mu moje melodie, kterou jsem měl k písni

Litvínov

, tak napsal jinou a lepší – a tak vznikla i píseň

Ve stínu na kraji lesa

a Zorčin

Život se otáčí

. S astrologií souvisí i píseň *Vnitřnosti zvířat*. To má být jiný název pro *zvěrokruh*. Astrolog a malíř

Vratislav Žižka mi tehdy tvrdil, že všechny staré texty jsou vlastně skryté astrologické symboly nebo vysvětlivky. Pokusil jsem se napsat text, do kterého astrologii také verš po verši zakóduju – a vznikla z toho pěkná hluboká píseň, jejímž některým astrologickým kódům dnes už ale ani já sám nerozumím.

Vnitřnosti zvířat patří do skupiny „druhé“ spolupráce s **Vladimírem Veitem**. V roce 1968 jsme se rozešli ne zrovna přátelsky, moje spolupráce s Petrem Kalandrou byl pro něj podraz. Někdy v roce 1973 se zase objevil a přišel mě navštívit. Neměl zrovna do čeho píchnout a mě přebývalo několik textů, protože na psaní melodií jsem byl pomalý.

Vnitřnosti zvířat, *Světlo a stín*, *Kolík*

a Zorčin

Pramínek

patří do této „druhé“ spolupráce.

Ve fázi „první“ spolupráce s Vladimírem Veitem v roce 1967 jsme společně napsali 37 písní, na této dvoudesce jsou z nich *Život tě naučí* a *Vzdušné dítě*. *Vzdušné dítě* patří k sérii písní, jejichž texty vycházejí z Andersenových pohádek. A bylo to snad někdy koncem roku 1967, byli jsme s Veitem na návštěvě u mých rodičů v Olomouci, a já jeden večer napsal na Donovanovu melodii text

Ježíšek.

Veita se to dotklo a řekl mi, že umí také hezké melodie. Hned ten večer měl jednu takovou hotovou a já na ni druhý den napsal

Vzdušné dítě

Poslední autor hudby na těchto deskách je **Hvězdoň Cigner**. Jeden ze dvou vlasáčů, kteří způsobili, že jsem se dal na písničkářskou dráhu. Společný způsob skládání písní jsme našli až v roce 1970, kdy vznikla série veselých písní, kdy jsem se přizpůsobil jeho melodiím a psal texty na ně. Na jeden rok tak vznikl úplně jiný písničkářský žánr, jako

Jezevčík záchrance

Tango o Praze

Hromada smetí, Koulař

a další. Hvězdoň neuměl psát na text, nesedělo mu to. S písní

Kája

nebyl nikdy spokojen, ale ta ve své době měla svůj smysl, dokonce oslovila i

Vlastu Třešňáka

, který pak napsal píseň

Kája 2

Hvězdoň se považoval spíš za skladatele vážné hudby, podle toho pojal i text *Sněženka*. Tato píseň vznikla začátkem roku 1969, měl jsem při ní na pozadí mysli obraz sebeupálení Jana Palacha.

Hvězdoň byl problematický člověk, který trpěl schizofrenií, což jsme z počátku nikdo nebrali příliš vážně. Patřilo k době, všichni se považovali za blázny a já si také skrze blázinec řešil modrou knížku. Koncem sedmdesátých let se Hvězdoň dostal na sedm měsíců do blázince v

Bohnicích, kde ho léčili inzulínovými šoky a velmi mu ublížili. Rozhodl se utéct na Západ. Myslím, že větší strach měl z tehdejšího léčení duševních chorob než z komunistů. Utíkal za mnou do Holandska v rámci nějakého zájezdu. Asi po roce na něj z emigrace padla strašná tíha a spáchal v Rotterdamu sebevraždu. Bylo děsivé v cizí zemi pohřbívat kamaráda a kolegu, měl jsem z toho dlouho sebemrskačské sny. Po poradě s jeho ženou, kterou pustili na pohřeb – malé děcko muselo zůstat doma –, jsme Hvězdově nechali rozprášit nad mořem.

Sebevrahyně je jedna z existencialistických moravských balad ze **Sušilovy** sbírky. Langerovi jsem ji nahrál, abych se pochlubil, jak pěkně umím hrát na kytaru, a je to opravdu to nejsložitější, co jsem kdy na kytaru vymyslel. Jsem rád, že se ten záznam zachoval. Ostatní písně mají mou melodii a byl jsem na ně hrdý, protože znamenaly nezávislost. Byl jsem schopen si všechno udělat sám, včetně plakátů, které jsem ve velkých formátech pilně ryl do lina.

Bouračka má přímý vztah k Langerovi a jeho energické ženě. Jel jsem s nimi kamsi, ona řídila a vrazila do auta před sebou. Vylezli a řešili problém, zatímco já zůstal na zadním sedadle a do sešitku cosi sepisoval. Když se vrátili do auta, přečetl jsem jim hotový text.

Ze zbylých písní bych se dotkl ještě písně *Papírku bílý*. Je to jedna z nejkrásnějších písní, které jsem napsal, ale vždycky jsem se styděl ji hrát a poslední tři desetiletí ani pořádně nevím jak.

Ta stále čeká v Popelčině oříšku na své objevení.

Papírek bílý <http://www.hutka.cz/new/galen/sladke-zlute/2-01-papirek-bily.html>